

Mariusz Piotrowski

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Wydział Ekonomii,
Katedra Pracy i Polityki Społecznej
kancelaria@piotrowski-wspolnicy.pl

**PRAWNE PODSTAWY I WYMOGI
REALIZACJI PROFILU PRAKTYCZNEGO
KSZTAŁCENIA**

Streszczenie: W Polsce od roku 1990 wprowadzono instytucjonalny model dualny kształcenia w szkolnictwie wyższym. Podział na szkoły wyższe i wyższe szkoły zawodowe był podziałem na szkoły wyższe naukowo-dydaktyczne i dydaktyczne. Od roku 2012 stworzono podstawy prawne do kształtowania ogólnoakademickich i praktycznych profili kształcenia studentów. Wdrożenie profilu praktycznego wymaga zawarcia dwóch rodzajów umów: umowy między uczelnią a przedsiębiorcą oraz umowy między przedsiębiorcą a studentem.

Słowa kluczowe: kształcenie akademickie, kształcenie zawodowe, dualny model studiów, profil kształcenia, staż studencki.

Klasyfikacja JEL: I23.

**THE LEGAL BASIS AND REQUIREMENTS FOR THE
IMPLEMENTATION OF A PRACTICAL TRAINING PROFILE**

Abstract: In Poland in 1990 an institutional model of dual learning in higher education was introduced. The division into colleges and higher vocational schools was the division into colleges. From 2012, it created the legal basis for shaping academic profiles and the practical education of students. The implementation of a practical profile conclusion requires two types of contracts: a contract between the university and the entrepreneur and a contract between the trader and the student.

Keywords: academic education, professional education, dual model of studies, educational profile, student internship.

Wstęp

Podstawowe jednostki organizacyjne uczelni, na podstawie uchwał senatu, mogą prowadzić studia o profilu ogólnoakademickim oraz studia o profilu praktycznym na określonym kierunku studiów i poziomie kształcenia [Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r., art. 11]. Zatem również uczelnie, które prowadzą studia ogólnoakademickie, pod wpływem potrzeb społecznych lub również we własnym interesie mogą uruchamiać studia o profilu praktycznym. Taka modyfikacja profilów studiów stawia liczne wyzwania przed uczelnią i kadrami akademicką w sferze organizacyjnej, prawnej i kwalifikacyjnej. Niniejsze opracowanie przedstawia podstawowe kwestie organizacyjne i prawne związane z uruchomieniem studiów o profilu praktycznym. Analiza tych zagadnień jest niełatwa o tyle, że regulacje ustawowe są w tym zakresie nader skromne. W wyraźny sposób ustawodawca stawia na to, że praktyka, jaka ukształtuje się w tym zakresie, będzie osobną podstawą do ewentualnego stworzenia bogatszych regulacji prawnych. Sprawy nie ułatwia też brak szerszych wypowiedzi doktryny w tych kwestiach.

1. Kształcenie akademickie a kształcenie zawodowe

Rozważania co do rozwiązań organizacyjnych dotyczących szkół wyższych w zakresie typu kształcenia, jakie może w nich uzyskać student, dzielone są na system szkolnictwa wyższego zunifikowany, gdzie dominują uczelnie jednego typu – uniwersytety oferujące programy studiów o charakterze akademickim, oraz systemy szkolnictwa wyższego zróżnicowane, gdzie występują uczelnie różnych typów. W obrębie z kolei systemów szkolnictwa wyższego zróżnicowanych wyróżnia się systemy dualne i systemy niedualne. Prócz tego niekiedy mówi się o systemie nienazwanym (trudnym do sklasyfikowania wedle kryteriów wyżej podanych) [Kraśniewski 2010, s. 5; Rolnik-Sadowska 2015, s. 26–28].

Systemy zróżnicowane przewidują współwystępowanie uczelni akademickich i uczelni zawodowych (uczelni kształcących przede wszystkim dla praktyki). Najwyraźniej zasady współwystępowania tego typu uczelni są zauważalne w systemach dualnych. Systemy takie mogą dotyczyć różnego poziomu szkolnictwa, ale w niniejszym opracowaniu uwaga będzie skupiona na szkołach wyższych (zwanym też dalej „uczelniami”).

2. Instytucjonalny model dualny szkolnictwa wyższego w Polsce

W latach 1990–1997 ukształtowano w Polsce system złożony z trzech rodzajów szkół wyższych:

- 1) wyższych szkół wojskowych [Ustawa z dnia 31 marca 1965 r.],
- 2) szkół wyższych [Ustawa z dnia 12 września 1990 r.],
- 3) wyższych szkół zawodowych [Ustawa z dnia 26 czerwca 1997 r.].

Pomimo występowania w tej systematyce wyższych szkół zawodowych, nie był to jednak układ dualny szkolnictwa wyższego w zasadniczym rozumieniu tego określenia. Pomijając uczelnie wojskowe, szkoły wyższe i wyższe szkoły zawodowe różniły się nie tyle występowaniem w programie kształcenia nasilenia zajęć praktycznych, ile raczej tym, że szkoły wyższe oprócz działalności dydaktycznej musiały prowadzić działalność naukową, podczas gdy wyższe szkoły zawodowe takiej działalności prowadzić nie musiały i mogły ograniczyć się do dydaktyki. Był to więc w gruncie rzeczy podział na uczelnie naukowo-dydaktyczne i dydaktyczne – nieposiadające uprawnienia do nadania stopnia naukowego doktora [art. 2 ust. 1 pkt 22 i 23, Ustawa z dnia 12 września 1990 r.]. Jak widać, podział ten nie opierał się na rodzajach profili kształcenia, a w szczególności nie przesądzał o obowiązku stosowania praktycznego profilu kształcenia na uczelniach zawodowych. Jak się słusznie podkreśla, dualność instytucjonalna nie ma odzwierciedlenia w różnicowaniu kwalifikacji – nie przesądza formalnego profilowania studiów [Kraśniewski 2010, s. 13].

Opisany powyżej system szkół wyższych został zmodyfikowany przez Ustawę z dnia 27 sierpnia 2005 r. Dotychczasowe szkoły wyższe określono w niej jako „uczelnie” i podzielono je na dwie kategorie: uczelnie akademickie i uczelnie zawodowe. Uczelnie akademickie były definiowane też w tej ustawie jako uczelnie prowadzące badania naukowe, w której co najmniej jedna jednostka organizacyjna posiada uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora, natomiast uczelnie zawodowe zostały scharakteryzowane jako uczelnie nieposiadające uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora [art. 2 ust. 1 pkt 22 i 23, Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r.]. W gruncie rzeczy, poza pewnym efektem uporządkowania i ujednoczenia zasad funkcjonowania szkół wyższych, ustawa z 2005 roku powtarzała systemowe rozwiązania poprzedniej regulacji ustawowej. W szczególności nadal trudno było mówić o klasycznym, dualnym systemie kształcenia wyższego.

3. Wprowadzenie profilowania studiów wyższych

Nowelizacja ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (która weszła w życie z dniem 1 października 2014 roku) wprowadziła rozróżnienie profili kształcenia na profil ogólniakademicki i profil praktyczny [art. 2 ust. 1 pkt 18e, Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r.]. Znowelizowana ustawa nie definiuje pojęcia profilu kształcenia jako takiego, ale w literaturze uznaje się, że „profil określa zatem ogólny charakter uzyskanych efektów kształcenia związanych z daną kwalifikacją” [Kraśniewski 2010, s. 1].

Profil ogólniakademicki ma obejmować zajęcia powiązane z prowadzonymi na uczelni badaniami naukowymi, a ponad połowa programu studiów (mierzona punktami ECTS) powinna obejmować zajęcia służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy [art. 2 ust. 1 pkt 18eb, Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r.]. Profil praktyczny z kolei ma być nastawiony na zdobywanie przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, a ponad połowa programu studiów (znów mierzona punktami ECTS) powinna obejmować zajęcia praktyczne, których częścią są zajęcia warsztatowe [art. 2 ust. 1 pkt 18ea, Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r.].

Na podstawie regulacji tej ustawy można wyróżnić dwa sposoby realizacji profilu praktycznego kształcenia w szkole wyższej:

- 1) model włączania praktyków do grona kadry naukowo-dydaktycznej, który tu będzie określany mianem „modelu internalnego”,
- 2) model realizacji studiów o profilu praktycznym kształcenia, ze współdziałaniem podmiotu gospodarczego (praktyków zatrudnionych w podmiocie gospodarczym), który będzie tu określany mianem „modelu eksternalnego”.

W każdym z tych układów muszą występować „zajęcia warsztatowe”, tyle że są one prowadzone przez kadrę inaczej ukształtowaną. W odniesieniu do studiów o profilu praktycznym wprowadzono obowiązek przeprowadzania praktyk studenckich u pracodawców w wymiarze nie mniejszym niż trzy miesiące. Tego typu zajęcia mogą, rzecz jasna, mieć większy wymiar niż wskazany okres minimalny. W tej formie ma dochodzić do realizacji zajęć „warsztatowych”. Ustawa wprowadza w tym zakresie dwie możliwości:

- 1) praktyki i staże studenckie (dotyczy wszystkich kierunków studiów akademickich) na podstawie umowy zawieranej między uczelnią a przedsiębiorcą,
- 2) kształcenie naprzemienne, prowadzone przez uczelnię we współdziałaniu z przedsiębiorcą, również na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą.

W art. 168a ust. 2 pkt 5 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2005 roku jest mowa o sposobie realizacji praktyk i staży studenckich u przedsiębiorcy. Prawodawca wyraźnie odróżnia praktyki studenckie i staże studenckie, nie wyjaśniając jednak różnicy między tymi instytucjami edukacyjnymi. Praktyki studenckie (tzw. programowe) to niezbędny element programu kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów (obecnie dotyczy to wszystkich kierunków studiów) w wymiarze co najmniej trzech miesięcy (poprzednio częstokroć chodziło o praktyki w wymiarze jednego miesiąca).

Staże studenckie mają, z zasady, dłuższy wymiar czasowy niż praktyki. Wszystko wskazuje na to, że w wypadku modelu praktyki studenckiej, uczelnia zawiera umowę z przedsiębiorcą. Student nie jest stroną tej umowy, gdyż na praktyki jest przez uczelnię kierowany. Student w ramach praktyki nie otrzymuje świadczeń od przedsiębiorcy, a to wręcz uczelnia powinna pokrywać odpowiednie koszty tych praktyk (stosownie do umowy z przedsiębiorcą).

W wypadku stażów studenckich trzeba upatrywać dwóch relacji umownych:

- 1) umowy między uczelnią a przedsiębiorcą,
- 2) umowy między studentem a przedsiębiorcą.

Nie jest wykluczone, że student stażysta może od przedsiębiorcy otrzymać świadczenia, także pieniężne.

4. Model internalny

Zajęcia warsztatowe ze studentami powinny być prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Mogą to być pracownicy uczelni, którzy łączą pracę akademicką z praktyką zawodową, bądź osoby spoza uczelni. Ponieważ dotychczasowy model kształcenia w szkołach wyższych w Polsce miał charakter ogólnoakademicki, mogą występować problemy z obsadą zajęć praktycznych, w tym warsztatowych, przez dotychczasowych pracowników uczelni. Dopuszczono więc możliwość prowadzenia takich zajęć także przez osoby spoza uczelni, pochodzące z praktyki. Stąd w ustawie zamieszczono regulacje pozwalające na zaliczenie do minimum kadrowego nauczycieli akademickich na kierunkach studiów o profilu praktycznym także praktyków. Aby jednak zaliczenie praktyka do minimum kadrowego mogło być skuteczne, osoba taka powinna być zatrudniona co najmniej w 1/4 pełnego wymiaru czasu pracy [art. 9a ust. 1, Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r.].

Poszczególne podstawowe jednostki organizacyjne uczelni w celu spełnienia wymogów posiadania kadry praktyków w niezbędnej liczbie mogą do tego minimum zaliczyć w miejsce jednego profesora lub jednego doktora habilitowanego dwie osoby posiadające stopień naukowy doktora i znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Podobnie jednego doktora „akademickiego” można zastąpić dwoma magistrami o takim jak wyżej określono doświadczeniu zawodowym. Jednakże takie zastępowanie nie może przekroczyć granicy 50% osób zaliczanych do minimum kadrowego podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni [art. 9a ust. 2–4, Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r.].

5. Studia o profilu praktycznym z udziałem podmiotów gospodarczych (model eksternalny)

Innym wariantem realizacji studiów o profilu praktycznym jest ich prowadzenie z udziałem podmiotów gospodarczych. W tym modelu studiów o profilu praktycznym praktyków zatrudnionych w podmiotach gospodarczych nie włącza się do grona nauczycieli akademickich. Ustawa dość lakonicznie wypowiedziada się na temat treści umowy, jaka powinna być zawarta między uczelnią a podmiotem gospodarczym. Przede wszystkim umowa musi (w formie pisemnej) określać sposób prowadzenia i organizację studiów. Prócz tego umowa może określać [art. 168a ust. 2, Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r.]:

- 1) możliwość prowadzenia zajęć ze studentami, w szczególności praktycznych, przez pracowników podmiotów gospodarczych,
- 2) udział podmiotu gospodarczego w opracowaniu programu kształcenia,
- 3) sposób dofinansowania studiów przez podmiot gospodarczy,
- 4) efekty kształcenia,
- 5) sposób realizacji praktyk i stażów.

Ustawodawca posługuje się określeniem „podmiot gospodarczy”, a nie określeniem „przedsiębiorca”. Trzeba tym samym przyjąć, że umowy tu omawiane mogą być zawierane nie tylko z przedsiębiorcami, ale także z innymi podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą. Tymi innymi podmiotami będą najczęściej podmioty, które zajmują się działalnością wytwórczą czy usługową dla zarobku, ale nie są przedsiębiorcami w rozumieniu prawa. Chodzi o podmioty, które uczestniczą w wymianie typu rynkowego, choć mogą mieć różne cele statutowe co do wysokości zarobku czy przeznaczenia zysku [Piotrowski 2014, s. 18–20]. Dlatego uczelnia może zawierać umowy

tu analizowane nie tylko z przedsiębiorcami, ale również z rzemieślnikami, zakładami opieki zdrowotnej, stowarzyszeniami czy fundacjami. Największe znaczenie będzie, rzecz jasna, miała współpraca uczelni z przedsiębiorcami.

6. Warunki prowadzenia studiów profilowanych

Profil prowadzonych studiów nie musi być związany z typem i uprawnieniami uczelni, tzn. uczelnia akademicka może prowadzić studia o profilu zawodowym, uczelnia zawodowa zaś – studia o profilu ogólnoakademickim (ale nie badawczym). Wymagania kadrowe związane z prowadzeniem studiów zawodowych powinny być powiązane z mechanizmami umożliwiającymi ich skuteczne spełnienie [Kraśniewski 2010, s. 30 i 31]:

- regulacjami ułatwiającymi zatrudnianie do celów prowadzenia zajęć dydaktycznych specjalistów praktyków nieposiadających wysokich kwalifikacji akademickich,
- tworzenie bodźców zwiększających zainteresowanie ekspertów gospodarczych prowadzeniem zajęć ze studentami,
- tworzenie przedsiębiorcom zaangażowanym w sprawy uczelni i oferującym studentom korzystne warunki do rozwijania praktycznych umiejętności w ramach praktyk i staży, możliwości wpływania na program studiów i sposób jego realizacji,
- tworzenie systemu bodźców zwiększających zainteresowanie podmiotów gospodarczych organizowaniem praktyk zawodowych dla studentów i wspólnym prowadzeniem prac dyplomowych.

O przypisaniu profilu do konkretnej kwalifikacji związanej z ukończeniem studiów powinna decydować uczelnia (jednostka prowadząca studia) na podstawie ustalonych centralnie kryteriów, zdefiniowanych w standardach kształcenia. Studia I stopnia o profilu zawodowym adresowane są przede wszystkim do osób, które zamierzają podjąć pracę bezpośrednio po ukończeniu tych studiów. Z kolei studia II stopnia (o profilu badawczym) powinny mieć charakter elitarny i być adresowane do osób posiadających właściwe predyspozycje do pracy badawczej, w szczególności do tych, które zamierzają kontynuować kształcenie na studiach III stopnia [Kraśniewski 2010, s. 18–20].

7. Studenckie staże u przedsiębiorcy w ramach praktycznego profilu kształcenia

W braku bliższych wskazań ustawowych koncepcję szczegółowej treści umowy zawieranej między uczelnią a przedsiębiorcą oraz umowy zawieranej między studentem a przedsiębiorcą trzeba *per analogiam* opierać na przepisach prawa, które regulują kwestie łączenia zajęć teoretycznych i praktycznych podczas kształcenia młodocianych. Wbrew pozorom, podobieństwo kształcenia młodocianych, gdzie wiedzę teoretyczną zasięganą w szkole zawodowej uzupełnia się praktyką u przedsiębiorcy, do profilu praktycznego studiów jest duże.

Umowa między uczelnią a przedsiębiorcą co do zasad realizacji profilu praktycznego kształcenia studentów poprzez staże studenckie u przedsiębiorców powinna rozstrzygać wiele kwestii, nie tylko organizacyjnych i programowych, ale także finansowych. Już na etapie projektowania współpracy uczelni z przedsiębiorcą trzeba zdecydować, czy będą to studia naprzemiennie, czy tradycyjne. Przez system naprzemienny rozumie się tu sytuację tego rodzaju, że przez część semestru student będzie zgłębiał wiedzę teoretyczną, a przez pozostałą część semestru (co najmniej 50%) będzie to staż u przedsiębiorcy. Natomiast przez studiowanie w ramach profilu praktycznego w sensie tradycyjnym rozumie się bieżące uzupełnianie zajęć teoretycznych zajęciami praktycznymi, prowadzonymi u przedsiębiorcy. Umowa musi zapewniać konieczność realizacji wszystkich elementów kształcenia przewidzianych w programie kształcenia na danym kierunku, z uwzględnieniem poziomu kształcenia. Strony umowy ustalają, w jakich okresach, w jakiej liczbie i na jakich kierunkach staże studenckie będą realizowane (zazwyczaj będzie chodzić o pierwszy stopień studiów).

Staż studenta odbywa się na podstawie pisemnego skierowania uczelni, przy czym wyboru studenta, który zostanie skierowany na staż do przedsiębiorcy, dokonuje się z udziałem przedsiębiorcy, spośród przedstawionych przez uczelnię propozycji personalnych. Skierowanie powinno być przekazane przedsiębiorcy w odpowiednim terminie przed rozpoczęciem stażu, wiążącym zaś potwierdzeniem dokonania wyboru danego studenta przez przedsiębiorcę jest zaakceptowanie skierowania przez przedsiębiorcę. Po akceptacji przedsiębiorca przydziela każdemu studentowi lub grupie studentów opiekuna, który odpowiada za prawidłowe przeprowadzenie stażu, w tym za jego odpowiednie zorganizowanie na terenie zakładu pracy. Na okres odbywania stażu uczelnia zapewnia studentom ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Strony powinny zadeklarować, że odbywanie stażów ma umożliwić studentom zrealizowanie programu kształcenia – określonego sylabusem – przewidzianego dla danego modułu zajęć objętych programem studiów, czyli:

- a) uzyskanie efektów kształcenia (chodzi o zdobycie wiedzy, praktycznych umiejętności oraz kompetencji społecznych),
- b) zdobycie odpowiedniej liczby punktów ETCS.

Sylabusy opisujące programy kształcenia dla poszczególnych modułów zajęć, w ramach których mają odbywać się staże, w tym określające proces kształcenia prowadzący do uzyskania efektów kształcenia z punktami ECTS przypisanymi do poszczególnych modułów, wymiar godzin danego modułu zajęć (z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne), język, w którym prowadzone są zajęcia, oraz sposób weryfikacji efektów kształcenia uwzględniający praktyczny profil studiów, strony powinny określić w umowie.

Podstawą zaliczenia studentowi odbycia stażu w ramach danego modułu zajęć powinno być zrealizowanie przez niego praktycznej części programu kształcenia, określonego sylabusem dla określonego modułu zajęć, co z kolei potwierdzać powinien na piśmie opiekun studenta, opisując zarazem osiągnięty efekt kształcenia oraz wymiar godzin trwania zajęć.

Strony powinny przewidzieć, że przedsiębiorca zawrze z wybranym przez siebie studentem umowę o odbycie stażu. W umowie z przedsiębiorcą powinna być zawarta deklaracja przedsiębiorcy co do tego, jakie koszty stażu bierze on na siebie, a w szczególności w zakresie:

- a) zapewnienia odpowiedniego stanowiska szkoleniowego, wraz z niezbędnym wyposażeniem, spełniającego wymagania bezpiecznej pracy, które to stanowisko umożliwi studentowi uzyskanie zakładanych efektów kształcenia z danego modułu zajęć,
- b) zapewnienia, że osoby przeprowadzające staż w ramach danego modułu zajęć oraz nadzorujące studenta posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe oraz praktyczne umiejętności, konieczne dla prawidłowego przekazywania wiedzy studentowi, adekwatne do prowadzonych zajęć,
- c) dopilnowania właściwego wykonywania przez studenta programu kształcenia realizowanego w postaci stażu, w ramach danego modułu zajęć,
- d) zapoznania studenta z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy,
- e) zapoznania studenta, przed rozpoczęciem odbywania stażu, z obowiązującymi u przedsiębiorcy ogólnymi oraz zakładowymi przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
- f) przydzielenia studentowi na okres stażu odzieży i obuwia roboczego, a także środków ochrony osobistej i środków higieny osobistej, jeżeli jest to

- uzasadnione rodzajem czynności wykonywanych przez studenta w ramach stażu, zgodnie z zasadami obowiązującymi w tym zakresie pracowników przedsiębiorcy przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- g) zapoznania studenta z obowiązującymi u przedsiębiorcy tajemnicami przedsiębiorstwa, z którymi student zetknie się w trakcie odbywania stażu, a których to tajemnic student nie może ujawniać lub rozpowszechniać wobec nieuprawnionych osób trzecich ani wykorzystywać do innych celów niż odbywanie stażu, pod rygorem ponoszenia odpowiedzialności cywilnej i karnej,
 - h) ewentualnego wypłacania studentowi ze środków własnych stypendium, chyba że zostanie ustalone, że staże są odbywane nieodpłatnie,
 - i) w razie ustalenia o wypłacaniu stypendium trzeba określić sytuację, w jakich nie będzie ono wypłacane bądź będzie ulegało ustalonemu zmniejszeniu.

Strony powinny także ustalić, w jakich sytuacjach staż ulegnie przerwaniu, zawieszeniu lub skróceniu.

Jak już powiedziano, przyjmowana tu koncepcja realizacji zajęć praktycznych u przedsiębiorców zakłada staże studenckie wymagające zawarcia umów między przedsiębiorcami i studentami. Przedsiębiorca w takiej umowie ponawia deklarację wypełniania takich zadań, których się podjął w umowie zawieranej z uczelnią. Umowa musi też zawierać deklarację studenta co do realizacji określonych obowiązków i zasad rozwiązania umowy. Rzecz jasna, istotną kwestią jest też sprawa ewentualnego wypłacania stypendium.

Zakończenie

Zarówno regulacje prawne, jak i praktyka wdrożenia praktycznych profili kształcenia studentów są w Polsce niewielkie [Mirowska-Łoskot 2015a, 2015b, s. B6; Blikowska 2016, s. R3]. Stwarza to uczelniom i przedsiębiorcom duży zakres swobody w kształtowaniu praktycznego profilu kształcenia studentów, ale zarazem składa na nich ciężar kreatywnego komponowania elementów tego profilu kształcenia.

Bibliografia

- Blikowska, J., 2016, *Uczelnie bliżej biznesu*, Rzeczpospolita, 29 kwietnia, s. R3.
- Kraśniewski, A., 2010, *Profilowanie studiów związane z wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji – przewidywane problemy, rozwiązania, dobre przykłady*, Warszawa, http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/f0d15b7e-02025d6e1353844ebd4c33fe.pdf.
- Mirowska-Łoskot, U., 2015a, *Uczelnie oderwane od rynku pracy*, Dziennik Gazeta Prawna, 19 stycznia, s. B8.
- Mirowska-Łoskot, U., 2015b, *Studia praktyczne jedynie w teorii*, Dziennik Gazeta Prawna, 2–4 października, s. B6.
- Nagórek, M., 2016, *Pracodawca gwarantuje praktykantom tylko bezpieczną pracę*, Rzeczpospolita, 29 marca, s. F4.
- Piotrowski, M., 2014, *Prawo przedsiębiorstw (wykład prawa gospodarczego)*, Materiały Dydaktyczne nr 283, wyd. 2 zmienione, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Rolnik-Sadowska, E., 2015, *Dobre praktyki w zakresie rozwiązań systemowych w kształceniu zawodowym na przykładzie niemieckiego systemu dualnego*, Polityka Społeczna, nr 5–6, s. 26–32.
- Ustawa z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym, t.j. DzU. z 1992 r. nr 10, poz. 40.
- Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym, DzU. nr 65, poz. 385.
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych, DzU. nr 96, poz. 590.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, t.j. DzU. z 2012 r., poz. 572.
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, DzU. z 2014 r., poz. 1198.